

**PRIVREDNA KOMORA
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA**

K O D E K S

**POSLOVNE ETIKE
ČLANOVA PRIVREDNE KOMORE
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA**

Zenica, maj 2006. godine

Na osnovu člana 31. Statuta Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 6/99 i 4/02), Skupština Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona na 5. sjednici održanoj 10. maja 2006. godine, **donijela je**

KODEKS

POSLOVNE ETIKE ČLANOVA PRIVREDNE KOMORE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Privredna komora Zeničko-dobojskog kantona i njeni članovi prihvataju važnost odgovornog i etički utemeljenog ponašanja za djelotvorno funkcionisanje tržišta i integraciju privrede Zeničko-dobojskog kantona u privredu Bosne i Hercegovine i u međunarodne tokove. Savremeno poslovanje traži razvijanje kvalitetnih odnosa sa poslovnim partnerima i društvenom sredinom u kojoj poslovni subjekti djeluju, kao i odgovarajuću brigu za okoliš. Takvi odnosi utemeljeni su u zakonima i vladavini prava, ali imaju i etičku dimenziju. Uvažavajući posebnosti pojedinih poslovnih subjekata, naglašava se i potreba otvorenog javnog dijaloga koji će odrediti osnovne etičke smjernice koje će podsticati poslovne ljude u donošenju odluka u korist svojih preduzeća i društva u cjelini. U cilju podsticanja tog dijaloga usvaja se sljedeći:

KODEKS POSLOVNE ETIKE ČLANOVA KOMORE

(u daljem tekstu: Kodeks)

I – Ciljevi Kodeksa

Član 1.

- (1) Dati osnovne smjernice etičkog ponašanja u poslovnom djelovanju članova Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu Komora). Uvažavajući specifičnosti pojedinih poslovnih subjekata daje se mogućnost da svaki od njih, samostalno i u skladu sa vlastitim potrebama, preciznije razradi ciljeve, načela i vlastiti kodeks.
- (2) Doprinostiti transparentnijem i djelotvornijem poslovanju i kvalitetnijim vezama između članova Komore i sa društvenom sredinom u kojoj djeluju, određivanjem izbalansiranih etičkih kriterija između različitih prava i obaveza svih sudionika.

- (3) Udruženjima u Komori i članovima Komore preporučiti, da u skladu s vlastitim potrebama, preciznije razrade etičku problematiku vlastitih etičkih načela ili kodeksa.
- (4) Privrednim društvima preporučiti usvajanje i provođenje načela savremenog korporacijskog upravljanja.

II – Osnovna načela

Član 2.

- (1) Pod pojmom "član Komore" označava se poslovni subjekt – pravno lice (u daljem tekstu poslovni subjekt) koji prema Zakonu o privrednim komorama u FBiH i Statutu Komore stiče članstvo u Komori: privredna društva formirana u skladu sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine, banke, osiguravajuća društva, finansijske organizacije, zadruge, članovi odgovarajućih saveza, preko svojih asocijacija, naučno-istraživačke i obrazovne institucije, udruženja građana koja se bave privrednom djelatnošću, savezi, interesne asocijacije, fondacije, zaklade i druge organizacije koje obavljaju djelatnost od značaja za privredu, ukoliko odlukom izraze interes za kolektivno članstvo u Komori.
- (2) Članovi Komore prihvataju obavezu djelovanja u skladu s načelima odgovornosti, istinitosti, djelotvornosti, transparentnosti, kvaliteta, postupanja u dobroj namjeri i poštovanja prema poslovnim partnerima i javnosti.

Član 3.

- (1) Kodeks je zasnovan na načelu lične odgovornosti. Svaka osoba obavezana kodeksom odgovorna je za vlastite postupke, ali i za prikrivanje ili tolerisanje neprihvatljivog ponašanja drugih.
- (2) Menadžeri su odgovorni za pridržavanje odredbi i duha kodeksa u organizacijama, organizacionim jedinicama ili projektima kojima upravljaju.
- (3) Etički poslovna kultura treba biti prihvaćena od svih zaposlenika i treba biti utkana u način rada. Podsticanje etičkog ponašanja, u organizaciji postiže se definisanjem načela i pravila ponašanja pozitivnim primjerom menadžera, otkrivanjem i rješavanjem potencijalnih etičkih problema u ranoj fazi, te sankcionisanjem neetičkog ponašanja.

Član 4.

- (1) Etičko ponašanje u poslovnom djelovanju zasnovano je na poštivanju zakona, drugih primjenjivih propisa i ugovora među partnerima.
- (2) Poslovanje u cjelini mora biti usklađeno s važećim zakonima i drugim propisima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Zeničko-dobojskog kantona. Ne može se ispustiti ništa što je zakonima propisano, a niti podsticati, odobravati ili prikrivati kršenje zakona.

- (3) Poseban naglasak daje se pravu vlasništva, ljudskim i građanskim pravima te propisima i ugovorima koji određuju radne odnose i zaštitu okoliša.
- (4) Stranke u poslovnim odnosima nastojeće razriješiti međusobne sporove samostalno i u dobroj namjeri. Ukoliko to ne bude moguće, sporovi će se riješiti medijacijom, arbitražom ili sudskim putem.

Član 5.

- (1) Poslovni subjekt neće preuzimati ugovorne ili druge obaveze za koje zna da ih neće moći ispuniti. Svjesno davanje lažnih informacija s ciljem dovođenja poslovnog partnera ili javnosti u zabludu nije prihvatljivo.
- (2) U poslovanju se ne smije zloupotrebjavati povjerenje korisnika, potrošača, poslovnih partnera ili drugih sudionika nekog poslovnog procesa ili iskorištavati njihov nedostatak iskustva ili znanja ili njihovu dobru namjeru.

Član 6.

- (1) Poslovni subjekt će se identično identifikovati pred partnerom. Ukoliko se cjelovito poslovanje ili jedan njegov dio prenese na povezan poslovni subjekt s upravljačkom ili vlasničkom strukturom to ne smije imati za posljedicu umanjenje obaveza prema trećim stranama, uključujući zaposlenike, dobavljače, kreditore i državu.
- (2) Ugovorni odnosi moraju uključivati stvarnu i konkretnu razmjenu proizvoda ili usluga. Nisu dopušteni fiktivni ugovori, gdje razmjene nema ili gdje vrijednost razmijenjenih proizvoda ili usluga bitno odstupa od tržišne i plaćene vrijednosti.

Član 7.

- (1) Davanje ili primanje mita nije dopušteno.
- (2) Poslovni partneri mogu međusobno razmjenjivati poklone manje vrijednosti. Prihvatanje takvih poklona ne smije uvjetovati sklapanje posla ili biti povezano s postavljanjem darovaoca u povlašten položaj prema konkurentima.
- (3) Oblik i vrijednost poklona moraju biti u skladu sa zakonima, internim odlukama poslovnog subjekta i prihvaćenom poslovnom praksom.
- (4) Mogućnost tumačenja poklona kao sredstva podmićivanja ili plaćanja mora biti obostrano isključena.
- (5) Davalac i primalac poklona moraju biti spremni na javno objavljivanje podataka o poklonu.

III – Unutrašnji odnosi u poslovnom subjektu

Član 8.

Poslovni subjekt samostalno određuje svoju unutrašnju organizaciju, uključujući organizacionu strukturu, procedure, poslovne procese i pravila ponašanja. Pritom su obavezni poštivati zakone, druge važeće propise, kolektivne i individualne

ugovore te štiti ljudska i građanska prava, dostojanstvo i ugled svakog zaposlenika.

Član 9.

- (1) Zaposlenici, članovi uprave i nadzornog odbora, skupštine, odbora za reviziju, kao i drugi saradnici su dužni profesionalno obavljati poslove za koje su odgovorni i predstavljati interese poslovnog subjekta koji ih je angažovao.
- (2) To uključuje zaštitu i brigu za materijalnu i nematerijalnu imovinu poslovnog subjekta, uključujući novac, fizičko i intelektualno vlasništvo, čuvanje povjerljivih poslovnih informacija, te brigu za ugled i odnose s poslovnim partnerima, državnim tijelima, nevladinim udruženjima i javnošću u cjelini.
- (3) Članovi nadzornog odbora moraju biti obaviješteni o svim bitnim aspektima poslovanja, te na osnovu njih utjecati na ključne funkcije poslovnog subjekta, uključujući poslovne ciljeve i strateške odluke, nadzor rada uprave, kvalitet računovodstvenog izvještavanja o rezultatima poslovanja, te moguće sukobe interesa uprave, nadzornog odbora i dioničara.

Član 10.

- (1) Nije dopušten osobni sukob interesa i konkurisanje poslovnom subjektu kod kojeg je zaposlenik angažovan.
- (2) Zaposlenicima nije dopušteno stjecanje imovinske koristi za sebe, druge osobe ili poslovne subjekte vlasnički ili poslovno povezane s njima, a na uštrb poslovnog subjekta zaposlenika, ili drugih sudionika na tržištu.
- (3) Nedopuštene radnje uključuju, ali nisu ograničene na: sklapanje nepovoljnih ili štetnih ugovora, prodaju ili ustupanje povjerljivih informacija, kupoprodaju vrijednosnih papira na osnovu povjerljivih informacija i osiguranje zaposlenja ili promocije povezanoj osobi mimo definisane procedure. Također nije dopušteno sudjelovati kao (su)vlasnik, direktor, službenik, partner, konzultant ili u upravnoj ili tehničkoj strukturi potencijalnog poslovnog partnera ili konkurenta.
- (4) Zaposlenici su dužni prijaviti mogući sukob interesa neposredno nadređenom menadžeru.

Član 11.

- (1) Poslovne odluke vezane za zapošljavanje, trening, dodjelu poslova, plaću, vrednovanje i nagrađivanje radnog učinka, promociju zaposlenika i otkazivanje ugovora o radu moraju biti korektne i pravedne.
- (2) Nije dopušteno zapošljavanje radnika bez svih provedenih zakonskih procedura njihovog prijema ("rad na crno").
- (3) Nije dopuštena diskriminacija i uznemiravanje zbog pola, rase, vjerske, nacionalne ili političke pripadnosti, tjelesnih nedostataka, starosne dobi, porodičnog statusa ili bilo kakvog ličnog značenja ili uvjerenja.
- (4) Nije dopuštena diskriminacija zaposlenika s ugovorima na određeno vrijeme. To se posebno odnosi na pitanja plaće, radnog vremena i uvjeta rada.

Produžavanje ugovora o radu na određeno vrijeme nije dopušteno uvjetovati eksplicitnim ili prešutnim pristankom zaposlenika na diskriminirajući položaj.

Član 12.

- (1) Poslovni subjekt dužan je osigurati sigurne radne uvjete propisane zakonom i drugim propisima. Zaposlenici se neće izlagati zdravstvenim i drugim rizicima, ukoliko im se ne pruže odgovarajuće informacije, obuka i osiguranje od posljedica takvih rizika.
- (2) U skladu s mogućnostima, poslovni subjekt će ulagati u razvoj svojih zaposlenika i stvarati uvjete za inovativan i kreativan rad.

Član 13.

- (1) Zaposlenici će za svoj rad primati primjerenu plaću s obzirom na radni učinak, kvalifikacije, iskustvo, uvjete i vrijeme rada.
- (2) Radno vrijeme će biti usklađeno sa zakonskim odredbama, a sva odstupanja od uobičajenog definisaće se ugovorom o radu.
- (3) Plaće i naknade će biti isplaćivane na vrijeme i u skladu sa zakonima, kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu.

Član 14.

- (1) U slučaju kršenja zakonskih ili ugovornih prava zaposlenik ili saradnik poslovnog subjekta ima pravo i dužnost pokrenuti rješavanje problema unutar organizacije.
- (2) Ukoliko se problem ne riješi, zaposlenik ima pravo obratiti se sindikatu ili potražiti zaštitu pred sudom. Bez obzira na ishod spora, zaposlenik ne smije snositi sankcije radi njegovog pokretanja ili zbog toga biti diskriminisan u budućem radu.
- (3) U naročito teškim slučajevima kršenja prava dopušteno je i iznošenje slučaja u medijima, ali rizik takvog postupka snosi osoba koja ga je poduzela.

Član 15.

- (1) Osobne informacije o zaposlenicima ili kandidatima za radna mjesta koristiće se samo u svrhu zapošljavanja i planiranja razvoja karijere. Pristup tim podacima će biti određen unutrašnjom organizacijom poslovnog subjekta.
- (2) Zaposlenici imaju pravo biti obaviješteni o postupcima prikupljanja i načinima upotrebe informacija o njima i njihovim aktivnostima tokom radnog procesa.
- (3) Nije dopuštena prodaja, razmjena ili ustupanje informacija o zaposlenicima trećim osobama, osim ustupanja podataka nadležnim državnim organima u skladu sa zakonom.

Član 16.

Sve invalidne osobe ili osobe sa trajnim ili privremenim posebnim potrebama moraju se pri zapošljavanju, obavljanju svojih radnih obaveza i ostalih aktivnosti

tretirati kao i ostali građani u svojim pravima i obavezama, ali poštujući i uvažavajući posebne potrebe ovih osoba.

Član 17.

Sudionici u poslovnim aktivnostima ne smiju posjedovati, naručivati, distribuirati ili biti pod utjecajem alkohola ili opojnih droga.

IV – Kvalitet i briga za okolinu

Član 18.

- (1) Naglašava se važnost primjene savremenih tehnologija i odgovornog upravljanja resursima u proizvodnji, kako bi se osigurali kvalitet i produktivnost, a smanjili negativni učinci na okolinu.
- (2) Proizvodi i usluge moraju posjedovati deklarirani kvalitet, te biti sigurni i neškodljivi ili zdravstveno prihvatljivi u namjeravanoj upotrebi.
- (3) Dobra i usluge trebaju biti proizvedeni i ponuđeni kupcima na društveno i ekološki odgovoran način. Razvoj, proizvodnja, distribucija i potrošnja proizvoda i usluga ne smiju imati nedopušten utjecaj na okolinu. Poželjno je da udio komponenti koje se mogu reciklirati, odnosno ponovno upotrijebiti, bude što veći.
- (4) Podstiče se upravljanje kvalitetom i kontinuirani proces unapređivanja proizvoda, procesa i sistema poslovanja. Korisnici različitih standarda i nosioci certifikata o kvalitetu proizvoda, poslovanja i usluga, dužni su s maksimalnom pažnjom ispunjavati sve zahtjeve takvih dokumenata.

V – Odnosi prema vlasnicima

Član 19.

- (1) Menadžeri poslovnih subjekata dužni su voditi poslovanje u cilju ostvarenja odgovornosti prema vlasnicima. To uključuje zaštitu zakonskih prava vlasnika, te zaštitu i povrat njihovih ulaganja.
- (2) Dioničari i vlasnici udjela u privrednim društvima imaju pravo na kvalitetne i pravovremene informacije o poslovanju.
- (3) Dioničari i vlasnici udjela u privrednim društvima imaju pravo putem skupštine i nadzornog odbora utjecati na strateška pitanja razvoja preduzeća, uključujući i etičku dimenziju poslovanja.

Član 20.

- (1) Garantuje se jednakopravan tretman svih dioničara.

- (2) Transakcije poslovnog subjekta s većinskim dioničarima ili s njima povezanim poslovnim subjektima, ne smiju za cilj ili posljedicu imati smanjenje vrijednosti poslovnog subjekta ili drugi oblik koji će štetiti manjinskim dioničarima.

VI – Odnosi prema kupcima

Član 21.

- (1) Uvažava se pravo poslovnih subjekata na kreativno oglašavanje i promociju svojih proizvoda.
- (2) Oglašivači, mediji, agencije i svi ostali akteri tržišnog komuniciranja u Bosni i Hercegovini imaju obavezu pridržavati se Kodeksa pravila oglašavanja Vanjskotrgovinske komore BiH.
- (3) Nije dopušteno oglašavanje i reklamiranje svojih proizvoda i usluga na način da se umanjuje vrijednost i značaj konkurentnih proizvoda i usluga.
- (4) Slanje promotivnih poruka elektronskom poštom nije dopušteno, bez prethodno datog odobrenja primaoca.

Član 22.

- (1) Poslovni subjekt dužan je pružiti kvalitetnu, jasnu i vjerodostojnu informaciju potencijalnim kupcima svojih proizvoda. To uključuje osobnu komunikaciju i komunikaciju putem medija, uključujući internet. Ova odgovornost je posebno naglašena kada se radi o složenim proizvodima o kojima je znanje kupca nedovoljno. Svi javno objavljeni opisi, usporedbe i tvrdnje tehničke prirode moraju biti dokazivi i na jeziku naroda u Bosni i Hercegovini.
- (2) Ponuda proizvoda i usluga treba biti precizna i istinita kada su u pitanju cijena, vrsta, kvalitet, značaj, količina i raspoloživost.
- (3) Postupci poput neistinitog informiranja, skrivanja bitnih obilježja proizvoda ili odbijanja pružanja tražene informacije smatraju se neetičkim.
- (4) Poslovni subjekt je dužan na odgovarajući način upoznati potencijalne kupce s rizicima upotrebe proizvoda.

Član 23.

- (1) Poslovni subjekt je dužan u roku od deset dana odgovoriti na pitanja, primjedbe i pritužbe kupaca.
- (2) Politika poslovnog subjekta vezana uz jamstva, reklamacije, zamjenu kupljenog proizvoda i povrat novca mora biti jasno saopštena kupcu prilikom kupoprodaje.
- (3) Ukoliko su primjedbe vezane uz proizvod ili uslugu opravdane, poslovni subjekt dužan je ponuditi kupcu odgovarajući zamjenski proizvod ili uslugu, ili novčanu protuvrijednost.

Član 24.

- (1) Kupac ima pravo, na vlastiti zahtjev, biti upoznat s načinima čuvanja i upotrebe informacija o sebi dobivenih tokom kupoprodaje proizvoda, usluge ili dionica, odnosno udjela u poslovnom subjektu.
- (2) Prodaja, razmjena ili ustupanje podataka trećim osobama o kupcima i poslovnim odnosima s njima obavlja se na osnovu njihovog prethodno datog dopuštenja. Ustupanje podataka sudskoj vlasti obavlja se na osnovu zahtjeva suda.

Član 25.

- (1) Ukoliko organizuje prodaju svojih proizvoda ili usluga putem interneta, poslovni subjekt odgovoran je za sigurnost transakcija.
- (2) Poslovnom subjektu nije dopušteno pohranjivanje podataka o kreditnim i debitnim karticama radi sigurnosnih razloga.
- (3) Pri kupovini putem interneta posebno je važno da su cijene jasno i jednoznačno istaknute, te da se svaka naplata vrši isključivo uz odgovarajuće znanje i pristanak kupca. Nije dopušteno dodavanje nikakve dodatne takse ili naknade na cijenu prihvaćenu od strane kupca.
- (4) Kupci koji obave transakcije preko interneta imaju ista prava na kvalitet proizvoda ili usluge, te na post-prodajne usluge i jamstva, identično kao i kupci koji isti proizvod ili uslugu kupe na neki drugi način.

VII – Odnosi prema dobavljačima

Član 26.

- (1) Kvalitetni odnosi s dobavljačima zasnovani su na transparentnosti i učinkovitom izvršavanju preuzetih obaveza.
- (2) U skladu s mogućnostima treba podsticati saradnju s dobavljačima u razvijanju inovacija, postizanju kvaliteta i učinkovitosti poslovanja.

Član 27.

- (1) Pri odlučivanju o nabavci proizvoda ili usluga koje poslovni subjekt koristi za redovno poslovanje, poslovni subjekti – članovi Komore, davaće prednost proizvodima i uslugama poslovnih subjekata – članova Komore, ukoliko su njihovi proizvodi i usluge po kvalitetu, cijeni, standardima koje treba da ispunjavaju i dr. jednaki drugim proizvodima i uslugama koje se nude na tržištu.
- (2) Poslovni subjekt ima pravo uvjetovati sklapanje posla poštivanjem vlastitih zahtjeva u pogledu kvaliteta, cijene ili drugih osobina proizvoda ili usluga.
- (3) Saradnja može biti uvjetovana i poštivanjem vlastitih etičkih zahtjeva, uključujući prihvaćanje odredbi etičkog kodeksa matičnog poslovnog subjekta.

Član 28.

Poslovni subjekt neće koristiti materijalnu ili nematerijalnu imovinu drugog poslovnog subjekta bez prethodnog sporazuma i plaćanja odgovarajuće

naknade. To uključuje poštivanje fizičkog i intelektualnog vlasništva, poslovnih informacija, ugleda i mreže kontakata drugog poslovnog subjekta.

VIII – Odnosi prema konkurentima

Član 29.

- (1) Naglašava se uloga otvorenog i pravednog tržišnog natjecanja u podsticanju etičkog poslovanja.
- (2) Nisu dopušteni nekorektni oblici konkurentske borbe. Takvi oblici uključuju, ali nisu ograničeni samo na: damping, neetičko pribavljanje informacija o konkurentima i širenje bilo kakvih (a posebno neistinitih) informacija o njima.
- (3) Nisu dopušteni nekorektni oblici saradnje s konkurentima. Takvi oblici uključuju, ali nisu ograničeni na sve aktivnosti vezane uz dogovaranje o cijenama, podjeli tržišta, bojkotu kupaca ili dobavljača, ograničavanju prodaje proizvoda ili bilo kojem obliku tajnog udruživanja radi sticanja povlaštene tržišne pozicije.
- (4) Posebno je nedopušteno i smatra se neetičnim ako poslovni subjekat – član Komore nastupa sa damping cijenama u sklapanju poslova sa poslovnim partnerima na inostranom tržištu, kako bi bio konkurentniji drugom poslovnom subjektu – članu Komore koji također ima interes za te poslove.

IX – Odnosi prema dugovanjima i potraživanjima iz poslovnih odnosa

Član 30.

- (1) Pri postupku za dobivanje kredita ili bilo kojeg drugog oblika financiranja dugom, poslovni subjekt je dužan potencijalnom povjeriocu pružiti objektivnu sliku svoga poslovanja i razvojnih projekcija budućeg poslovanja.
- (2) Studije koje se pritom prilažu moraju biti sastavljene u skladu s pravilima struke.

Član 31.

- (1) Poslovni subjekt dužan je na ugovoreni način ispunjavati obaveze prema kreditorima i prema poslovnim partnerima.
- (2) Preporučuje se poslovnim subjektima da u slučajevima otežanih uslova plaćanja daju prednost poslovnom subjektu – članu Komore prilikom izmirenja svojih obaveza i dugovanja.

X – Odnosi s državnim tijelima i javnosti

Član 32.

- (1) Poslovni subjekt neće se služiti mitom, političkim utjecajima ili pritiscima za ostvarenje poslovnih ciljeva.

- (2) Poslovni subjekt i njegova udruženja imaju pravo zalagati se za interese poslovnog sektora pri donošenju ili promjeni zakona i drugih propisa. Takvo zalaganje treba biti argumentovano, transparentno i provedeno institucionalnim putevima.
- (3) Bilo kakav oblik uticaja ili pritiska, a posebno davanje mita i politički pritisci na aktivnosti sudske vlasti, smatra se neprihvatljivim.
- (4) Kada poslovni subjekt nastupa kao dobavljač državnih tijela, poslovni odnosi moraju biti transparentni i u skladu sa važećim propisima.

Član 33.

- (1) Poslovni subjekt ima pravo na zaštitu poslovne tajne.
- (2) Poslovni subjekt djeluje u društvenoj i prirodnoj okolini. Prihvata se opravdanost interesa društvene zajednice za postupke poslovnog subjekta koji imaju društvene i ekološke posljedice.
- (3) Poslovni subjekt dužan je državnim tijelima i javnosti pružiti podatke o svojim aktivnostima gdje postoji obaveza u skladu sa zakonom, ugovorom, drugim pravnim aktom, dobrim poslovnim običajima ili opravdanim javnim interesom.
- (4) Izvještavanje državnih tijela i javnosti može uključivati poslovne rezultate, postupke i ciljeve, vlasničku i upravljačku strukturu, prava dioničara, učesnike rizika itd.
- (5) U slučaju interesa javnosti za podatke koji su poslovna tajna, a njihovo iznošenje nije neophodno za zaštitu bitnih društvenih i ekoloških prioriteta, poslovni subjekt može ograničiti dostupnost takvih podataka.

XI – Donacije i sponzorstva

Član 34.

- (1) Dodjela sponzorstva kao marketinškog sredstva je samostalna odluka poslovnog subjekta. Poželjno je da se unutrašnjom organizacijom taj proces učini što transparentnijim na nivou višeg menadžmenta.
- (2) Ukoliko poslovni subjekt donira sredstva za projekte koji nemaju neposrednu vezu s njegovim poslovnim aktivnostima, treba to činiti na transparentan način. Preporučuje se da se većina sredstava za tu svrhu raspodjeljuje javnim natječajem.

XII – Usvajanje i primjena Kodeksa

Član 35.

Kodeks se usvaja dobrovoljno. Odredbe Kodeksa obavezuju sve poslovne subjekte učlanjene u Privrednu komoru Zeničko-dobojskog kantona, kao i njihove podružnice i vezana privredna društva u Bosni i Hercegovini i inostranstvu.

Član 36.

- (1) Kodeks će biti distribuiran u pisanom obliku, elektronskom poštom ili na drugi prikladan način svim zaposlenicima i poslovnim subjektima.
- (2) U skladu s potrebama i mogućnostima, poslovnim subjektima se preporučuje trening zaposlenika kojim će se podstaknuti primjena Kodeksa.
- (3) Internim aktima poslovnog subjekta treba odrediti načine na koje zaposlenici i saradnici mogu dobiti dodatne informacije, te procedure i odgovornosti za situacije u kojima se dogodi (ili bi se moglo dogoditi) kršenje Kodeksa ili zakonskih propisa.

XIII – Postupci u slučaju kršenja odredbi Kodeksa

Član 37.

- (1) Odgovornost svakog zaposlenika poslovnog subjekta obavezanog ovim Kodeksom je da promptno izvijesti neposredno pretpostavljenu osobu o mogućim ili počinjenim kršenjima Kodeksa ili zakonskih propisa. Prijavu je moguće podnijeti i anonimno.
- (2) Poslovni subjekti mogu internim odlukama regulisati drugačije načine prijave kršenja Kodeksa.
- (3) Dužnost menadžmenta poslovnih subjekata je poduzimati aktivnosti kojima se spriječava i sankcioniše kršenje odredbi Kodeksa, te utvrđivati osnovanost prijava o mogućem ili počinjenom kršenju odredbi Kodeksa, kao i važećih zakona u Bosni i Hercegovini.

Član 38.

- (1) Osim osoba neposredno odgovornih za kršenje Kodeksa ili zakona, sankcijama mogu biti podvrgnute i osobe koje tolerišu ili prikriju prekršaje, ili pokušaju sankcionisati ili diskriminirati zaposlene koji podnesu prijavu o prekršajima.
- (2) Ukoliko se prijava o kršenju Kodeksa ili zakona pokaže neosnovanom i ako se dokaže da je neosnovanost bila poznata osobi koja ju je podnijela, takva osoba snosi sankcije u skladu s disciplinskim odredbama poslovnog subjekta i odredbama ovog Kodeksa.
- (3) Prekršiocima (poslovnim subjektima i zaposlenicima) Kodeksa, zavisno od težine prekršaja mogu se izreći korektivne, edukativne i druge mjere.

Član 39.

- (1) Ukoliko odgovorne osobe unutar poslovnog subjekta neprimjereno dugo rješavaju prijavu o mogućem ili počinjenom kršenju Kodeksa ili zakona, a daljnje odgađanje rješavanja problema može prouzrokovati kršenje zakona, opasnost po život, zdravlje ili okoliš, bitnu materijalnu štetu ili drugu povredu javnog interesa, svaka osoba koja je svjesna navedenih okolnosti treba se obratiti višoj instanci unutar poslovnog subjekta.

- (2) Ukoliko to nije moguće, prijavu treba podnijeti odgovarajućem vanjskom subjektu.
Vanjski subjekti uključuju inspekciju, policiju, sud, sindikalna, stručna i poslovna udruženja, medije, te Sud časti Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona.
- (3) Zaposlenik koji podnese osnovanu prijavu vanjskim subjektima, ne smije snositi sankcije ili zbog toga biti diskriminisan u budućem radu.

Član 40.

- (1) Sporovi među poslovnim subjektima koji proizlaze iz njihovih međusobnih odnosa, a koji se odnose na kršenje odredaba ovog Kodeksa, rješavaju se u skladu sa Pravilnikom Suda časti Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona.
- (2) Svaka od stranaka u sporu u potpunosti će prihvatiti odluke Suda časti Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona.

Član 41.

- (1) Kada postoji osnovana sumnja da određeni poslovni subjekt krši odredbe Kodeksa ili zakona, svaka zainteresirana strana, uključujući i medije i javnost, ima pravo od poslovnog subjekta tražiti očitovanje i dobiti odgovor u primjerenom roku.
- (2) Ukoliko se poslovni subjekt ogлуši na zahtjev za očitovanjem ili ne pruži odgovarajuće dokaze da posluje u skladu s Kodeksom i zakonskim propisima, zainteresirane strane imaju pravo podnijeti prijavu Sudu časti Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona.
- (3) Sud časti će u predviđenom roku razmotriti opravdanost prijave, nepristrasno utvrditi činjenice i objaviti odluku. Odluka može biti objavljena putem saopštenja za medije, na web stranici Komore ili na drugi prikladan način.

XIV – Korektivne, edukativne i druge mjere

Član 42.

- (1) U slučaju dokazanog kršenja odredbi Kodeksa, Sud časti Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona pridržava pravo izricanja korektivnih, edukativnih i drugih mjera poslovnim subjektima i odgovornim osobama.
- (2) Korektivne mjere koje se mogu izreći poslovnom subjektu uključuju obavezu javnog izvinjenja i usklađivanja poslovanja s odredbama Kodeksa.
- (3) Edukativne mjere koje se mogu izreći poslovnom subjektu uključuju davanje savjeta i obavezu provođenja edukativnog programa na osnovu Kodeksa.
- (4) Mjere koje se mogu izreći poslovnom subjektu uključuju:
- opomenu
  - javnu opomenu sa objavljivanjem na Skupštini Komore
  - javnu opomenu sa objavljivanjem putem štampe, radija ili televizije i u Glasniku Komore

- zabranu učestvovanja na sajmovima, izložbama i drugim privrednim manifestacijama u zemlji i inozemstvu u organizaciji Komore
  - davanje preporuke Upravnom odboru za brisanje iz članstva Komore.
- (5) Odgovornim osobama mogu se izreći mjere koje uključuju opomenu, javnu opomenu i upućivanje na edukaciju.

Član 43.

- (1) Poslovni subjekt dužan je provesti odluke Suda časti.
- (2) Ukoliko poslovni subjekt ignoriše odluke Suda časti, a pogotovo ako ustraje u kršenju odredbi Kodeksa i zakona, Sud časti ima pravo donijeti odluku kojom se preporučuje Upravnom odboru brisanje iz članstva Komore i javno bojkotiranje navedenog poslovnog subjekta.

XV – Završne odredbe

Član 44.

Kodeks donosi Skupština Komore. Kodeks stupa na snagu danom donošenja, a poslovni subjekti dužni su da ga primjenjuju od dana pristupanja u članstvo Komore.

Član 45.

Prestankom članstva u Komori prestaje obaveza poslovnog subjekta da primjenjuje odredbe Kodeksa.

Član 46.

Tekst Kodeksa s odlukom Komore o njegovu potvrđivanju će biti prikladno objavljen i dostavljen članovima Komore.

Član 47.

Originalna verzija Kodeksa je na bosanskom jeziku. Za potrebe svih stranih sudionika u poslovnom djelovanju Kodeks će se prevesti i objaviti i na engleskom jeziku. Kodeks će biti objavljen na web stranici Komore.

Član 48.

Preporučuje se svim udruženjima u Komori i poslovnim subjektima da na osnovu ovog Kodeksa izrade i donesu vlastite Kodekse poslovne etike. Poslovnim subjektima koji podliježu zakonskoj obavezi usvajanja etičkog kodeksa, preporučuje se da iste usklade sa Kodeksom poslovne etike članova Komore.

Član 49.

Upravni odbor Komore će imenovati posebnu komisiju od pet članova koja će pratiti provođenje Kodeksa. Sadržaj i način rada Komisije regulisaće se posebnim Pravilnikom, koji će na prijedlog Komisije donijeti Upravni odbor Komore.

Član 50.

- (1) Poslovni subjekti mogu pokrenuti zahtjev za izmjenu i dopunu Kodeksa.
- (2) Prijedlozi za promjenu Kodeksa upućuju se Komori pismenim putem.
- (3) Komisija Komore zadužena za praćenje provedbe Kodeksa predlaže Upravnom odboru, a Upravni odbor Skupštini izmjene i dopune Kodeksa, na osnovu praćenja provedbe Kodeksa i pristiglih prijedloga.
- (4) Kodeks se mijenja ili dopunjava odlukom Skupštine Komore.

Broj: 07-1082/06.**Datum: 10. maj 2006. godine****PREDSJEDNIK
SKUPŠTINE KOMORE**

prof.dr. Aziz Mujezinović